

MEVROUW WERVELWIND

Rindert Kromhout (tekst), Jan Jutte (illustraties)

(door Geertje Bluekens)

OVER DE MAKERS

Rindert Kromhout werd in 1958 geboren in Rotterdam. Hij had niet zo'n gemakkelijke kindertijd en woonde als kind twee jaar lang in kindertehuizen. Als kind wou hij bioloog of dierenarts worden, maar omdat hij ontdekte dat je voor deze beroepen heel lang moet leren, is hij er toch maar niet aan begonnen. Hij volgde zijn middelbare school in avondschoon en studeerde daarna voor kleuterleider. Ondertussen begon hij verhalen voor kinderen te schrijven. Rindert Kromhout heeft nooit voor de klas gestaan, maar alles wat hij over kinderen heeft geleerd, komt wel goed van pas om te verwerken in zijn boeken.

Rindert Kromhout won al heel wat prijzen: van de Zilveren Griffel tot een nominatie voor de Gouden Uil, van een prijs van de Nederlandse Kinderjury tot de Thea Beckmanprijs,...

Hij schrijft zowel boeken voor kleuters als voor twaalfplussers. Zijn boeken zijn in heel wat talen vertaald zoals het Duits, Engels, Italiaans, Hindi, Turks, Japans, Zweeds,...

'Mevrouw Wervelwind' is het honderdvijftigste boek van Rindert Kromhout. Dat verdient eigenlijk een feestje, maar kennismaken met mevrouw Wervelwind is op zich al een feestje. Zij laat zien hoe fijn het is om de dingen eens anders te bekijken dan je ze al zo vaak zag.

Mevrouw Wervelwind heeft wel wat weg van Lady Ottoline Morrell die in 1873 werd geboren in Kent (Verenigd Koninkrijk). Lady Ottoline Morrell was een dame uit de hoge stand en een gastvrouw voor wetenschappers en kunstenaars. Tijdens de eerste wereldoorlog zette ze zich in voor de vrede en ondersteunde ze actieve dienstweigeraars. Ottoline Morrell was betrokken bij de Bloomsbury Group waarover Kromhout al een drieluik schreef voor tieners. Kromhout begint 'Mevrouw Wervelwind' met een van haar quotes 'Stilstand is waar ik bang voor ben. Avontuur en mislukking zijn veel, veel beter'.

Jan Jutte werd in 1953 geboren in Arnhem. Hij volgde een lerarenopleiding tekenen en kunstgeschiedenis. Hij combineerde het lesgeven heel lang met het illustreren van boeken. Hij illustreert al kinderboeken sinds 1983. Hij won verschillende prijzen waaronder het een aantal keer het Gouden penseel. In 2008 werd hij genomineerd voor de Gouden Uil jeugdliteratuurprijs voor het boek 'Van mij en van jou' dat hij samen met Hans en Monique Hagen maakte.

Met 'Mevrouw Wervelwind' zijn Jan Jutte en Rindert Kromhout niet aan hun proefstuk toe. Ze maakten samen al heel wat kinderboeken waaronder 'De paljas en de vuurvreter', een liefdesverhaal dat gebaseerd is op de Commedia dell'Arte.

Bronnen: www.rindertkromhout.nl en www.janjutte.nl,
www.npg.org.uk/collections/search/portrait/mw08219

1. VOOR HET LEZEN

Avontuur

Neem een groot vel papier en een stift. In het midden van het grote vel schrijf je 'avontuur'. Vraag de juryleden waar zij allemaal aan denken bij het woord 'avontuur'. Laat hun fantasie de vrije loop. Ga met de kinderen ook met een aantal denkvragen aan de slag. De vragen die je stelt, laat je aansluiten bij wat de kinderen allemaal vertellen bij het noteren van de avonturen. Benadruk dat we allemaal verschillend zijn en dat de antwoorden op de volgende vragen dus ook voor iedereen anders zijn.

- Wil je zelf wel eens op avontuur?
- Waarom wil je op avontuur?
- Moet een avontuur altijd groot zijn of bestaan er ook kleine avonturen?
- Welk gevoel krijg je bij het woord avontuur? (gelukkig, angst voor het onbekende, uitdaging, uit de comfortzone stappen... Er kan heel veel aan bod komen. Als deze vraag moeilijk is, kan je concretiseren met de volgende situatie: Stel dat je meester morgen zegt 'we gaan morgen op avontuur'. Wat denk je dan dat jullie gaan doen? Wat zou je willen doen? Welk gevoel krijg je als de meester dit zegt?)

Hou het vel papier goed bij want we komen er op het einde van dit werkmodel op terug.

Omslag en titel

Laat de voorkant van het boek aan de kinderen zien.

- Wat zien jullie aan de voorkant?
- Vraag de juryleden om de titel te lezen.
- Vraag de kinderen wat een wervelwind is en leg het woord uit.
- Vraag hen wat ze van de titel 'mevrouw Wervelwind' vinden. Hoe zou deze mevrouw volgens hen zijn?

Titelbladzijde

Ga naar de titelbladzijde in het boek.

- Laat de juryleden beschrijven wat ze daar zien (een jongetje dat naar een schilderij kijkt)
- Waar zou dit jongetje kunnen zijn (in een museum, thuis,...)

2. TIJDENS HET LEZEN

Lees het boek voor. Laat de juryleden ondertussen de prenten zien. Leg tijdens het lezen een aantal woorden uit:

- Koster: iemand die toezicht houdt op het kerkgebouw, die ervoor zorgt dat de kerk proper is, die de klokken op tijd gaat luiden (vroeger ging dit nog niet automatisch)
- Doe aan de juryleden voor hoe een stoel met korte achterpootjes eruit ziet. Zo kunnen ze zich een beter beeld vormen.

3. NA HET LEZEN

Tekst – verhaal

Laat de juryleden het verhaal navertellen aan de hand van vragen die jij stelt.

- Hoe zag het dorpje eruit voordat mevrouw Wervelwind langskwam? (In het dorp liep alles zoals het er al jaren aan toeging. De kinderen geven hier voorbeelden van zoals de bakker bakte zijn beroemde biscuitjes zoals zijn vader en grootvader dat hadden gedaan, de koster luidde stipt om twaalf uur de klokken van het kerkje,...)
- Neem de zin 'Het was precies zoals het in het dorp ging toen de grote mensen klein waren en zoals het vermoedelijk nog zou zijn als de kinderen zelf kinderen hadden'. Bespreek deze zin met de kinderen. Je kan hier voorbeelden geven van wat er in jouw leven is veranderd sinds je kindertijd en wat er hetzelfde is gebleven. Laat de juryleden zelf ook voorbeelden uit hun eigen leven geven: bijvoorbeeld in de kleuterschool ... maar nu ik in de lagere school zit ...
- Waarom wil de juf weg? (Ze verlangt naar avontuur, ze wil haar koffers pakken om de wijde wereld te bekijken)
- Er komen een heleboel kandidaat-onderwijzeressen. Laat de kinderen vertellen wat er mis met hen was. Laat hen het vervolgens uitbeelden zonder dat ze er iets bij zeggen of geluid bij maken.
- Mevrouw Wervelwind gaat als een wervelwind door het dorp. Ze laat de dorpelingen de dingen die ze al jaren op dezelfde manier doen eens op een andere manier doen.
 - o Wat laat ze de meubelmaker doen? (een stoel met korte achterpootjes maken zodat je beter kan kijken naar de vogels in de lucht die op weg zijn naar het zuiden)
 - o Wat laat ze mejuffrouw Potter aan? (een schilderijtje ondersteboven hangen)
 - o Wat raadt ze de kokkin aan? (prrruimensoep en tomatentaart toe op het menu)
 - o Wat raadt ze de bakker aan? (niet steeds dezelfde koekjes bakken, maar ook eens andere recepten proberen)
- De kinderen zouden graag hebben dat mevrouw Wervelwind hun juf wordt, maar mevrouw Wervelwind vertrekt weer. Toch zijn er een heleboel dingen veranderd in het dorp. Wat is er allemaal veranderd? (de bakker bakt biscuitjes in zeven verschillende smaken, de dichter leest luidkeels zijn gedichten voor op het dorpsplein, de kokkin maakt soepen en toetjes die in geen enkel kookboek te vinden zijn)
- De kinderen gaan ook weer naar school. Daar is de gewone juf er weer. Ze wou op avontuur, maar op het einde van het boek zegt ze 'Ik hoef niet meer op reis, ik blijf.' Toch is niet alles hetzelfde. Wat is er veranderd? Laat de kinderen dit opnoemen. Bespreek met hen of het om grote of kleine veranderingen gaat.
 - o De sjaal van Mevrouw Wervelwind werd de jurk van de juf.
 - o De houding en de gezichten van de kinderen: laat de juryleden de eerste prent van uit de klas bekijken en de allerlaatste. Laat hen eerst allemaal een houding en gezicht aannemen uit de eerste prent en vervolgens uit de laatste prent. Dan gaan we raden. Laat een jurylid een kind uit het boek nadoen. De andere juryleden raden waar in het verhaal dit kind voorkomt. Herhaal dit eventueel een aantal keer.
 - o De kleuren: vraag de juryleden welke kleuren de kleren van de kinderen hebben in het begin van het verhaal (donker: grijs, bruin...) en op het einde (lichter: lichtblauw, geel, groen...)
 - o Vraag de juryleden wat de juf vastheeft op het einde van het boek. Misschien zijn er wel juryleden die dit detail zagen. Als dat niet zo is, open je het boek en laat je het hen zien (een zaag). Wat zouden ze hiermee gaan doen? (poten van de stoelen zagen). Wordt dit in het boek verteld? (neen, niet letterlijk). Hoe weet je dit dan? (Kinderen in het boek zeggen 'Maar we hebben geen scheve stoelen' en de juf antwoordt: 'Nog niet, nog niet')

Illustraties

- Bekijk met de juryleden de illustraties op de eerste bladzijden. Laat de kinderen de kleuren en de sfeer beschrijven (redelijk fletse en donkere kleuren, sfeer uit de jaren 50, weinig vrolijkheid,...)
- Hoe wordt mevrouw Wervelwind getekend? (kleurrijk, zwierig, dansend, vrolijk,...)
- Waarom zou de illustrator dit hebben gedaan? (In het dorpje was alles kleurloos, alles verliep steeds hetzelfde, er was weinig variatie. Mevrouw Wervelwind brengt letterlijk variatie en kleur in het dorp.)
- Mevrouw Wervelwind is gebaseerd op Lady Ottoline Morrell, een dame uit de hoge stand in het Verenigd Koninkrijk die anders durfde te denken dan de andere mensen. Schilder Augustus Edwin John maakte een portret van haar. Lady Ottoline Morrell en Augustus John hadden een korte relatie in 1908. Het portret maakte hij pas tien jaar later. Lady Ottoline was blij met het portret. Ze hing het boven de schoorsteen in haar salon. Nu hangt het portret in de National Portrait Gallery in Londen. Toon de kinderen het portret:
www.npg.org.uk/collections/search/portrait/mw08219
- Vraag de juryleden wat ze van dit portret vinden? Herkennen ze mevrouw Wervelwind in dit portret? Zijn ze ergens in dit boek dit portret tegengekomen?
- Mening over de illustraties in het boek.
 - o Wat vind je van de illustraties?
 - o Wat vind je mooi aan de illustraties? Wat vind je minder goed?
 - o Waarom spreken ze jou (niet) aan?

Nadenken over avontuur, verandering en geluk

- Wat zou de schrijver ons willen zeggen? Avontuur en verandering zit soms in kleine dingen. Je hoeft niet altijd ver te reizen of spannende dingen te doen. Soms gaat het erom dat je de dingen die je altijd doet, net even anders gaat aanpakken of net even anders gaat bekijken.
- Hou met de juryleden een gesprek over kleine veranderingen die gelukkig maken. De invulling hiervan kan voor elk jurylid anders zijn.
 - o Als je zelf de inhoud van je brooddoos mag bepalen, wat zou je er dan in doen?
 - o Als jij de baas in huis zou zijn, welke regel zou je dan veranderen?
 - o Wat zou je veranderen als je de directeur van de school zou zijn?
 - o Hoe zou jij je ochtend invullen als je helemaal zelf mag kiezen? Maar let op, je moet wel op tijd op school aankomen.
 - o Je hebt morgen een extra dagje vakantie. Wat zou je doen?
 - o Wanneer ben je gelukkig?
 - o Waarom ben je dan gelukkig?
 - o Is gelukkig zijn belangrijk?
 - o Maakt verandering jou gelukkig of heb jij liever dat alles zoveel mogelijk hetzelfde blijft?

Uitbeelden en foto!

Materiaal

- verkleedkleden:

wijde rokken, wijde kleren, bloemen, hoeden, halskettingen, oorbellen,...
donkere kleren die er wat ouderwets uitzien

- De schrijver geeft weer hoe mevrouw Wervelwind spreekt. Vraag aan de juryleden of ze nog weten hoe dit gaat (Haar erren rolden als knikkers op een schoolplein). Laat de juryleden zelf een aantal zinnen uitspreken zoals mevrouw Wervelwind het zou doen.
 - o 'Vrrrienden!' riep ze uit. 'Wat een heerrrlijk dorrrpje!'
 - o 'Kunt u een stoel met korrrte achterrropootjes voorrr me maken?'
 - o 'Brrreng hem als hij klaarr is maarrr naarr mijn chauffeurrr'
 - o 'Maarr ik heb zin in prrruimensoep vooraf en tomatentaarrt toe'
- Laat de kinderen in groepjes verschillende situaties uitbeelden. Op een bepaald moment roep je 'foto' en dan blijven de kinderen bewegingsloos staan. Bekijk dan met de andere kinderen de houding, de gezichtsuitdrukking,... van de spelers.
 - o Op een dag komt mevrouw Wervelwind aan in het dorp. Hoe zou mevrouw Wervelwind uit haar auto stappen en het dorp ingaan? Hoe kijken de kinderen en de dorpsgenoten? Laat de kinderen mevrouw Wervelwind, de kinderen en de dorpsgenoten uitbeelden.
 - o Laat de kinderen kiezen welke situatie zij eens zouden willen naspelen: mevrouw Wervelwind bij de meubelmaker, bij de bakker, bij de dichter,...
 - o Mevrouw Wervelwind die in haar auto stapt en wegrijdt terwijl de kinderen en de dorpsgenoten achterblijven.
- Stel dat mevrouw Wervelwind plots aankomt in de klas of in de bibliotheek. Hoe zou het eraan toegaan? Laat de kinderen dit naspelen en neem een 'foto'.

Evaluatie

De juf leest elke dag een prentenboek voor. Ze weet dat jij deelneemt aan de Kinder- en Jeugdjury. Daarom vraagt ze aan jou of het een goed idee is om 'Mevrouw Wervelwind' voor te lezen voor de klas. Wat ga je haar antwoorden? Waarom zou je dit boek aanraden of waarom niet?

EXTRA TITELS

- Het Ding / Simon Puttock (Luitingh-Sijthoff, 2018) – filosofie en denken
- De Muis en de muur / Britta Teckentrup (Gottmer, 2018) – filosofie en denken, gevoelens
- De omgekeerde wereld / Atak (Boycott, 2019) – filosofie en denken, grappig, dieren

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.